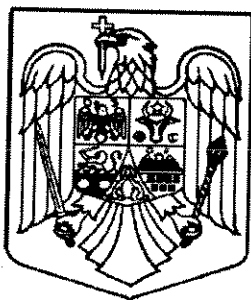

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

ROMÂNIA

**CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII
PLENUL**

HOTĂRÂREA nr. 1072

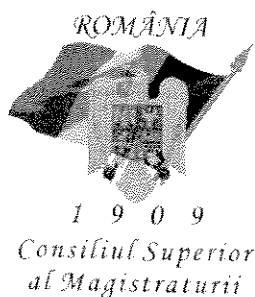
din 26 noiembrie 2012

Analizând proiectul de Lege pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, transmis spre avizare de Ministerul Justiției;

În temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată;

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.141B,, Sector 6
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

HOTĂRĂȘTE:

Art. 1 – Avizează favorabil proiectul de Lege pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, cu observațiile prezentate în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2 – Hotărârea se comunică Ministerului Justiției.

Data în București, la data de 26 noiembrie 2012

Președinte,
Judecător Alina Nicoleta Ghica

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1072 din data de
26 noiembrie 2012

AVIZ

referitor la proiectul de Lege pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, transmis spre avizare de Ministerul Justiției

În urma examinării proiectului de Lege pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, transmis spre avizare de Ministerul Justiției,

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

În temeiul art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată,

În baza Hotărârii nr. 1072 din 26 noiembrie 2012 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, astfel cum a fost modificată în ședința Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 28 noiembrie 2012:

Avizează favorabil proiectul de Lege pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, cu următoarele observații:

A. Observații referitoare la prevederile Titlului II - Dispoziții privind modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale.

La **art. 30**, pentru evitarea confuziei cu situația prevăzută la art. 12³ alin. (2), reglementarea propusă pentru art. 12⁷ alin. (1) din Legea nr. 51/1995 privind siguranța națională a României ar trebui să nu facă referire la situații de urgență, ci să fie circumscrisă la situațiile când întârzierea obținerii autorizării ar prejudicia grav finalitatea activităților specifice necesare; totodată, în această situație, nu se justifică lipsa controlului judiciar al autorizării, fiind firească aplicarea procedurii de autorizare de către procuror, față de împrejurarea că la art. 12³ a fost reglementată o procedură urgentă de analiză a solicitării de către procuror.

De asemenea, reglementarea propusă pentru art. 12⁸ alin. (2) din Legea nr. 51/1995 ar trebui să prevadă obligația procurorului general al Parchetului de pe lângă

Adresa: București, Calea Plevnei , Nr.1 41, Sector 6,
cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1072 din data de 26 noiembrie 2012

[REDACTED]
[REDACTED]
Înalta Curte de Casație și Justiție de a informa instanța supremă, ca emitent al autorizației, despre încetarea activităților autorizate, ca urmare a încetării temeiurilor care le-au justificat.

La același articol, reglementarea propusă pentru alin. (4) al art. 12⁹ din Legea nr. 51/1991 trebuie eliminată întrucât reprezintă doar o reluare a reglementării lit. b) din alin. (3) al aceluiași articol.

La **art. 72 pct. 3**, propunerea de completare a dispozițiilor art. 62 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin reglementarea, la lit. a¹), a unui nou caz de suspendare din funcție a judecătorilor și procurorilor – „a¹) când se dispune față de acesta măsura preventivă a arestului la domiciliu sau a arestării preventive;” – este inutilă.

Ambele măsuri preventive vizate de text pot fi luate numai după dobândirea calității de inculpat, ca efect al punerii în mișcare a acțiunii penale, iar punerea în mișcare a acțiunii penale atrage suspendarea din funcție în conformitate cu dispozițiile art. 62 alin. (1) lit. a) din aceeași lege; cu alte cuvinte, judecătorul sau procurorul față de care se dispun aceste măsuri preventive este deja suspendat din funcție ca efect al punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva sa.

Pe de altă parte, considerăm că este excesivă menținerea soluției din reglementarea actuală a art. 62 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în conformitate cu care judecătorul sau procurorul este suspendat din funcție când a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa prin ordonanță sau rechizitoriu, fără a se face o necesară circumstanțiere cu privire la afectarea prestigiului profesiei, din perspectiva naturii infracțiunii ce a atras punerea în mișcare a acțiunii penale.

În lipsa unei afectări, în concret, a prestigiului profesiei, nu pot fi identificate rațiuni serioase pentru care ar trebui să intervină suspendarea din funcție.

Prin comparație, semnalăm alte dispoziții din reglementarea Proiectului, în conformitate cu care polițistul sau funcționarul public cu statut special din sistemul administrației penitenciare, față de care s-a pus în mișcare acțiunea penală, este pus la dispoziție (art. 54 pct. 2 și art. 71 pct. 1) iar nu suspendat din funcție, iar pentru funcționarul public față de care s-a pus în mișcare acțiunea penală este reglementată mutarea temporară în situația în care acesta poate influența cercetarea.

Mai mult, pentru alte categorii profesionale cu un statut special, Proiectul prevede posibilitatea menținerii în funcție chiar și în ipoteza condamnării acestora:

- notarul public sau executorul judecătoresc poate fi menținut în activitate în cazul când, pentru o infracțiune săvârșită din culpă, s-a dispus amânarea aplicării pedepsei,

Adresa: București, Calea Plevnei , Nr.1 41, Sector 6,
cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1072 din data de 26 noiembrie 2012

[REDACTED] suspendarea executării pedepsei, s-a aplicat pedeapsa amenzii sau acesta a beneficiat de amnistie sau grațiere înainte de începerea executării pedepsei și se apreciază că fapta săvârșită nu a adus atingere prestigiului profesiei (art. 34 pct. 1, art. 46 pct. 2);

- cadrele militare în activitate din Ministerul Apărării Naționale condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție la pedeapsa amenzii penale sau cu închisoare, cu suspendarea executării ori grațiate înainte de începerea executării pedepsei sau cu privire la care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei pot fi trecute în rezervă sau direct în retragere ori pot fi menținute în activitate (art. 35 pct. 2);

În acest context, reglementarea suspendării din funcție *ope legis* a judecătorului sau procurorului față de care s-a pus în mișcare acțiunea penală este disproporționată în raport cu reglementările aplicabile altor categorii profesionale cu statut special și apare ca excesivă în condițiile în care poate să intervină chiar și în situațiile în care, prin natura infracțiunii (de ex. o infracțiune din culpă) și împrejurările concrete în care aceasta a fost săvârșită, prestigiul profesiei nu a fost afectat. Or, de vreme ce suspendarea din funcție își află justificare în necesitatea protejării relațiilor de serviciu de care depinde înfăptuirea justiției, iar acestea nu pot fi afectate dacă fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală nu aduce atingere prestigiului profesiei de judecător sau procuror, considerăm că suspendarea din funcție a judecătorului sau procurorului nu trebuie să intervină în această ipoteză, chiar dacă se pune în mișcare acțiunea penală.

În aceste condiții, considerăm că reglementarea art. 62 din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, trebuie completată, astfel încât suspendarea din funcție să nu intervină dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare pentru o infracțiune din culpă care nu aduce atingere prestigiului profesiei; de asemenea, pentru o astfel de ipoteză, trebuie consacrată posibilitatea interzicerii provizorii a exercitării anumitor atribuții până la soluționarea definitivă a cauzei.

La nivel de reglementare, această posibilitate poate fi realizată prin introducerea unui nou alineat la art. 62, alineatul (1¹), precum și prin modificarea alin. (2) al aceluiași articol, după cum urmează:

„(1¹) Prin excepție de la prevederile alin. (1) lit. a), dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare pentru o infracțiune din culpă și se apreciază că aceasta nu aduce atingere prestigiului profesiei, judecătorului sau procurorului i se poate interzice provizoriu exercitarea anumitor atribuții până la soluționarea definitivă a cauzei.

(2) Suspendarea din funcție a judecătorilor și procurorilor și interzicerea provizorie a exercitării anumitor atribuții de către aceștia se dispune de Consiliul Superior al Magistraturii.”

În mod corespunzător, pentru identitate de rațiune, este necesară revizuirea regimului eliberării din funcție în cazul condamnării definitive, astfel încât judecătorii și

Adresa: București, Calea Plevnei , Nr.1 41, Sector 6,
cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1072 din data de 26 noiembrie 2012

[REDACTED] [REDACTED]
procurorii să poată fi menținuți în activitate în ipoteza condamnării sau amânării aplicării pedepsei pentru o infracțiune din culpă care nu aduce atingere prestigiului profesiei.

În acest sens, propunem ca, după alineatul (1) al articolului 65 din aceeași lege, să fie introdus un nou alineat, alineatul (1^b), cu următorul cuprins:

„(1^b) Prin excepție de la prevederile alin. (1) lit. f), judecătorii și procurorii pot fi menținuți în activitate în cazul în care condamnarea sau amânarea aplicării pedepsei a fost pronunțată pentru o infracțiune săvârșită din culpă. Menținerea în activitate se dispune de către Consiliul Superior al Magistraturii, dacă se apreciază că infracțiunea săvârșită nu aduce atingere prestigiului profesiei.”

La **art. 73 pct. 4**, propunem ca lit. c) din reglementarea preconizată pentru art. 22 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, să aibă următorul cuprins:

„c) contestațiile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță *de curțile de apel, de curtea militară de apel și de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție;*”

Completarea propusă are în vedere faptul că Secției penale a instanței supreme îi revine competența de judecare a contestațiilor formulate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și curtea militară de apel.

La **art. 74**, teza introductivă trebuie modificată, având în vedere că Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii a fost republicată în Monitorul Oficial Nr. 628 din 1 septembrie 2012, iar după această dată nu a mai primit modificări sau completări.

De asemenea, cu privire la acest articol, reiterăm precizările din avizul anterior, referitoare la necesitatea păstrării reglementării propuse inițial, în prima formă pusă în dezbateri publică, pentru alineatul (2) al articolului 28, în sensul că membrii de drept ai Consiliului nu au drept de vot în cazul încuviințării reținerii, arestării preventive, arestului la domiciliu și percheziției judecătorilor și procurorilor. În prezent aceștia nu participă la ședințele în care secțiile îndeplinesc rol de instanță de judecată în materie disciplinară. Rațiunile sunt similare pentru situația în care magistratul este acuzat de săvârșirea unei infracțiuni pentru care se cere luarea unei măsuri preventive sau percheziționarea acestuia: ministrul justiției este reprezentantul executivului, iar sub autoritatea sa sunt procurorii, inclusiv acela care face propunerea de încuviințare a măsurii.

Prin comparație, în cazul în care aceeași măsură urmează a se lua față de un parlamentar, nici o altă persoană din afara camerei din care face parte acesta nu poate

Adresa: București, Calea Plevnei , Nr.1 41, Sector 6,
cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1072 din data de 26 noiembrie 2012

participa la luarea deciziei, fiind exclusă, în mod evident, participarea reprezentantului altei puteri în stat.

În ceea ce privește pe Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în subordinea acestuia se află procurorul de caz, aspect care afectează aparența de imparțialitate care trebuie să caracterizeze desfășurarea acestei proceduri.

Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție trebuie să rămână în afara acestei faze preliminară luării măsurii arestării preventive, deoarece, așa cum s-a avut în vedere când s-a reglementat neparticiparea sa la ședințele în care secțiile funcționează ca instanță disciplinară (dat fiind că instanța supremă judecă toate recursurile împotriva hotărârilor date în această materie de către Consiliu), în mod similar trebuie reglementat și pentru soluționarea cererilor de încuviințare a reținerii, arestării preventive, arestului la domiciliu și percheziției, întrucât, în toate cazurile, recursurile împotriva încheierilor de arestare a judecătorilor și procurorilor sunt soluționate de către instanța supremă (iar în unele cazuri judecă inclusiv cauza în primă instanță).

B. Observații referitoare la prevederile Titlului III - *Dispoziții de modificare și completare a Codului de procedură penală.*

Cu referire la reglementarea **pct. 21**, apreciem că poate fi luată în discuție posibilitatea unei reformări a concepției referitoare la competența după calitatea persoanei în viziunea noului Cod și a Proiectului, care ar putea avea implicații și în planul reducerii volumului de activitate al Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În sprijinul unei astfel de abordări pot fi invocate și argumente deduse din reglementarea constituțională.

Astfel, în conformitate cu art. 126 alin. (3) din Constituția României, republicată, Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

Din această perspectivă, rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție ar trebui să fie acela de instanță de casație, care să asigure unificarea jurisprudenței, iar nu de instanță de fond. De altfel, noile reglementări procesual penale cuprinse în noul Cod, astfel cum se preconizează a fi modificate prin Proiect, subliniază, într-o măsură mult mai pregnantă rolul de instanță de casație al Înaltei Curți de Casație și Justiție; semnalăm, în acest sens, dispozițiile noului Cod referitoare la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor probleme de drept (art. 475 – 477), precum și prevederile din Proiect care reduc sfera motivelor de recurs în casație pentru a asigura specificul acestei căi

Adresa: București, Calea Plevnei , Nr.1 41, Sector 6,
cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1072 din data de 26 noiembrie 2012

[REDACTED] [REDACTED]
extraordinare de atac și consolidarea rolului Înaltei Curți de Casație și Justiție de unificare a practicii judiciare.

Pe aceste premise, se apreciază că ar trebui să rămână în competența personală de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție numai infracțiunile săvârșite de senatori, deputați și europarlamentari, de membrii Guvernului, de judecătorii Curții Constituționale, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În același context, se consideră că trebuie eliminate din sfera competenței personale infracțiunile săvârșite de mareșali, amirali, generali și chestori.

La **pct. 56**, reiterăm observația referitoare la propunerea de modificare a alin. (1) și (2) ale art. 121 din noul Cod (în conformitate cu care martorul depune jurământul sau declarația solemnă doar în cazul în care urmează a fi ascultat în cursul judecății), respectiv că nu se impune modificarea textelor din noul Cod, pentru a rămâne reglementată aceeași procedură de ascultare a martorului și în cursul urmăririi penale.

La **pct. 59**, reluăm observația în conformitate cu care în textul alin. (11) al art. 138 din noul Cod ar trebui să se păstreze referirea la „persoana dispărută”, pe de o parte deoarece noțiunea are un înțeles specific în dreptul penal, diferită de instituția declarării dispariției unei persoane în dreptul civil, iar, pe de altă parte, deoarece celelalte ipoteze păstrate în text – persoană despre care se bănuiește că a fost victima traficului de persoane ori a unei răpiri - nu acoperă o serie de alte fapte penale foarte grave care pot fi investigate prin respectiva tehnică specială, cum ar fi investigarea unor fapte de omor care nu pot fi încă încadrate juridic astfel, în lipsa corpului victimei, care va fi, în fapt, doar o persoană dispărută.

La același punct, în enumerarea propusă pentru art. 138 alin. (11) al Codului de procedură penală ar trebui inclusă expres procurarea de droguri, în scopul de a scoate din sfera de incidență a acestei măsuri orice operațiuni privind vânzarea sau oferirea cu titlu gratuit a acestor substanțe de către investigator sau colaborator, o astfel de operațiune nefiind permisă în nicio legislație.

La **pct. 63 – 65**, referitoare la procedura autorizării investigatorilor sub acoperire și a colaboratorilor și procedura participării autorizate la anumite activități, semnalăm faptul că reglementarea trebuie să acopere și situațiile transfrontaliere în care activitatea unui investigator sub acoperire, începută în afara teritoriului țării, continuă pe teritoriul României.

Adresa: București, Calea Plevnei , Nr.1 41, Sector 6,
cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1072 din data de
26 noiembrie 2012

La **pct. 74**, pentru acuratețea reglementării propunem completarea alin. (5) al art. 162 din noul Cod, după cum urmează:

„(5) Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă nu sunt supuse confiscării *speciale* sau confiscării extinse (...)”.

La **pct. 99**, considerăm că trimiterea din textul propus pentru alin. (4) al art. 220 din noul Cod nu poate viza și alin. (8) al art. 219 – în conformitate cu care „Dosarul cauzei se restituie organului de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de formulare a contestației.” – întrucât în ipoteza vizată de art. 220 dosarul nu se mai află în faza de urmărire penală ci în procedura camerei preliminare sau în faza de judecată.

La **pct. 113**, redactarea alin. (5) al art. 242 din noul Cod este nepotrivită întrucât procedura camerei preliminare este o etapă distinctă a procesului penal, nefiind integrată în faza de urmărire penală.

La **pct. 131**, reiterăm observația din avizul anterior, în conformitate cu care în textul articolului 289 alin. (2) din noul Cod ar trebui să se regăsească în enumerare și datele de identificare ale persoanei juridice, care poate fi autoarea unei plângeri, precum și obligația de a indica persoanele care o reprezintă.

La **pct. 146**, în reglementarea primei teze a alin. (6) al art. 318 din noul Cod trebuie introdusă prepoziția „de” în sintagma „în termenul prevăzut la alin. (4) *de* la comunicarea ordonanței”.

Pentru modificarea propusă la **pct. 152** din Proiect în privința articolului 341 din noul Cod, reiterăm observația că din alineatul (2) ar trebui eliminată ideea de comunicare a unui exemplar de pe plângere chiar petentului care a formulat-o, deoarece acesta cunoaște conținutul plângerii proprii.

La același punct, pentru alin. (8), semnalăm existența erorii materiale din cuprinsul formulării „la alin. (7) *lit.* pct. 1, pct. 2 a), b) și d)”, care trebuie rectificată: „la alin. (7) pct. 1 *și* pct. 2 *lit.* a), b) și d)”.

La **pct. 157**, reiterăm observația că textul propus pentru alineatul (5) al articolului 346 omite prepoziția „la” în sintagma: „*nu pot fi avute în vedere la judecata în fond a cauzei*”.

Adresa: București, Calea Plevnei , Nr.1 41, Sector 6,
cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1072 din data de
26 noiembrie 2012

La **pct. 180**, în cuprinsul alin. (10) propus a fi introdus la art. 396 din noul Cod, trimiterea la alin. (4) al art. 377 este greșită, corectă fiind trimiterea la alin. (5) al aceluiași articol.

La **pct. 185**, având în vedere că art. 407 din noul Cod are doar două alineate, teza introductivă a acestui punct trebuie modificată după cum urmează:
„Articolul 407 se modifică și va avea următorul cuprins:”

Cu privire la **pct. 220**, în condițiile în care alin. (4) al art. 506 din noul Cod ar urma să preia conținutul actualului alin. (5) al aceluiași articol, alin. (5) ar trebui abrogat.

La **pct. 232**, pentru asigurarea unui caracter unitar al reglementării, referirea la deducerea din durata pedepsei a timpului internării medicale ar trebui eliminată, întrucât în concepția Proiectului internarea medicală nu se deduce din pedeapsă (exemplificăm, în acest sens, reglementările propuse la pct. 184 și 187).

La **pct. 236**, trebuie reglementată procedura în conformitate cu care judecătorul delegat cu executarea dispune eșalonarea plății amenzii; în mod corespunzător, o asemenea procedură este necesară și pentru situația reglementată la **pct. 214** din Proiect.

La **pct. 239 și 240**, în acord cu alte dispoziții ale proiectului (ex: cele de la pct. 214 și 215), referirile la instanța de executare trebuie înlocuite cu referiri la judecătorul delegat cu executarea.

Președinte,
Judecător Mîna Nicoleta Ghica

Adresa: București, Calea Plevnei , Nr.1 41, Sector 6,
cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01

Web: www.csm1909.ro